

UDC 581.524.1
Teorijski članak

MILORAD M. JANKOVIĆ

**PRILOG RASPRAVI O NEKIM ZNAČAJNIM PROBLEMIMA
FITOCENOLOŠKE TIPOLOGIJE I KLASIFIKACIJE NA PRIMERU
ŠUMSKE VEGETACIJE**

Institut za botaniku i botaničke bašte
Biološki fakultet, Beograd, Katedra za fitoekologiju i fitogeografiju

Janković, M.M. (1994): *Contribution to the discussion about some important problems of phytocoenological typology and classification on the example of forest vegetation.* – Glasnik Instituta za botaniku i botaničke bašte Biološkog fakulteta u Beogradu, Tom XXVIII, 207 - 219.

According to the author's opinion there exists the evident nomenclature chaos in contemporary phytocoenological classification. This confusion appears as the result of various criteria applied in plant associations differentiation: floristical, zonal, geographical, geological, as well as political, historical, social and national point of view. Therefore, the author suggests the revision of phytocoenological - typological status of vegetational units by using the new categories based on oroclimax and polyclimax principles.

Key words: phytocoenological typology, systematics, classification, nomenclature, phytocoenosis, association, phytocoenological boundary, association limits, transitional associations, mixed associations, revision of phytocoenological classification, revision of association classification, species combination.

Ključne reči: fitocenološka tipologija, sistematika, klasifikacija, nomenklatura, fitocenoza, asocijacija, fitocenološka granica, asocijacijske granice, prelazne zajednice, mešovite zajednice, revizija fitocenološke klasifikacije, revizija asocijacijske klasifikacije, kombinacija vrsta.

UVOD

Na jednom ekološkom jugoslovenskom kongresu, pre dvadesetak godina, neko reče glasno: „U fitocenološkoj tipologiji danas vlada pravi fitocenološko-tipološko-klasifikacijski HAOS”. Gotovo svi prisutni, fitocenozi i biljni ekolozi, viknuše: „Tako je”, „Potpuno ste u pravu”, itd.; iskazaše se i neki drugi znaci odobravanja, a mnogi i zapljeskaše. Ne znam zašto se ova iskrsla i voema aktuelna tema nije stavila na dnevni red Kongresa, zašto već tada nije o tome razgovarano!? A zatim nikad i nigde! Na tom Kongresu, povodom ove značajne kratkotrajne manifestacije, nije organizovana odgovarajuća diskusija, niti su doneti neki određeni zaključci, bar za neku buduću seansu, fundamentalnog i praktičnog karaktera!?

Danas je ta konstatacija da u fitocenološkoj tipologiji (sistematici i klasifikaciji) vlada „pravi haos” još stvarnija i još aktuelnija, jer se taj „haos” veoma povećao i postao prava smetnja kako samom istraživačkom radu, tako i samoj upotrebi postignutih tipološko-fitocenoloških rezultata, odnosno njene sistematike i klasifikacije.

Ovaj fitocenološko-tipološki haos posledica je čitavog niza uzroka (među njima je i nedovoljno znanje i nesposobnost nekih istraživača, koji su u ekologiji i fitocenologiji jednostavno zalutali jer ne behu za nju sposobni, i nedovoljne naučne odgovornosti); ali, sve su to subjektivni faktori – daleko su bitniji oni objektivnog karaktera, koji počivaju na zabludama, greškama u razmišljanju i zaključivanju, zabludama i pogrešnoj orijentaciji, neadekvantnoj i neodgovarajućoj metodologiji, isuviše vezanoj pripadnosti nekim autoritetima (npr. Braun-Blanquet-ovoj školi), itd.

Jedan od najvažnijih uzroka jeste pitanje granica između dve asocijacije (odnosno, tačnije, između dve fitocenoze, odnosno sastojne biljaka) o čemu sam raspravljao još 1963. godine u mom univerzitetском udžbeniku-monografiji „Fitoeкологија” (sa osnovama fitocenologije i pregledom tipova vegetacije na Zemlji, u odeljku II, pod nazivom „Fitocenologija ili Fitosinekologija”). Još tada, u vezi sa pitanjem granica asocijacija (fitocenoza) dao sam ispravno i istinito tumačenje (u odeljku „Granice između fitocenoza”, str. 299), pa je pomalo čudno da pojedini naši fitocenozi to sada iskazuju kao neki nov problem i danas traže odgovor, ne vodeći računa da je o tome već odavno raspravljano i da su u tom pogledu postignuti određeni rezultati, fundamentalni i praktično-konkretni. To je, ustvari, problem koji se može svesti na pitanje postojanja „kontinuiteta” (dakle, nema oštarih granica, ili ih nema nikakvih – sve je postepen prelaz), odnosno postojanja, samo „diskretnosti” (tj. oštarih granaica). Ovom poslednjem sklonu je posebno Braun-Blanquet-ova škola, mada i u njoj ima realnijih shvatanja, tj. više vođenja računa o stvarnom stanju u tipološkoj strukturi vegetacije i pravim mogućnostima njenog sistematijskog „drobljenja” i klasifikaciji njenih izdvojenih „partikula”, a manje nastojanje da se na silu stvori tipološka idealna slika, a da se prelazni oblici zajednica između fitocenoza negiraju i smatraju kao nešto tipološki „rdavo”, o čemu ni ne treba voditi računa. U mom usputnom razgovoru sa I. Horvatom, osnivačem jugoslovenske („prethodne” Jugoslavije) moderne fitocenologije, on je zastupao shvatanje da sve fitocenoze mešovitog karaktera treba odbaciti, a za analizu (sintetičku) uzimati smao one fitocenoze koje su od drugih (fit.) oštro

ograničene! Srećom, i Horvat (ovaj krajnje ortodokсни Braun-Blankista) družeci se sa nama, beogradskim ekolozima i fitocenolozima (Beogradska fitocenološko-ekološka škola), postepeno je popuštao u svojoj ortodoksiji, te je najzad prihvatio naše shvatanje da je jedino merilo stanje u Prirodi, te da moramo prihvatiti ono što ona pruža, ne negirati TO, makoliko nam se ono činilo da je neki neopravdan nered u odnosu na naše uprošćene, idealne šeme u fitocenološkoj tipologiji. U napred spomenutom mome udžbeniku, u poglavlju „Granice između fitocenoza”, ovaj problem je raspravlján na nekoliko stranica, i jedan od sledećih opštih zaključaka ima i danas svoju punu vrednost: „Pitanje granica između dodirnih (susednih) fitocenoza jedno je od najinteresantnijih u fitocenologiji, a takode i veoma važno u teorijskom i praktičnom pogledu. Ono se, ustvari, svodi na dve alternative: granice između fitocenoza su ili oštre ili su naprotiv nejasne (difuzne), pošto susedne zajednice postepeno prelaze jedna u drugu, mešajući se među sobom. U pogledu ovog pitanja između fitocenologa ne postoji jednodušnost, s obzirom da su neki od njih pobornici mišljenja da oštirih granica nema (na primer R a m e n s k i j , 1924), dok drugi zastupaju naprotiv shvatanje da su granice između njih po pravilu oštre (D e R i e t z , 1921, S u k a č o v , 1926). U stvarnosti granice između susednih fitocenoza mogu biti, po našem mišljenju, kako relativno vrlo oštre i jasno izražene, tako i nejasne, odnosno difuzne. Čest je slučaj da između asocijacija postoji manja ili veća prelazna zona, kao neka **prelazna asocijacija**, u kojoj se mešaju elementi i jedne i druge fitocenoze. Ukoliko se u ovoj prelaznoj zajednici više približavamo jednoj od susednih asocijacija, utoliko više preovladavaju njeni elementi. I obrnuto, ukoliko više idemo ka drugoj, utoliko je veće preovladavanje elemenata ove druge zajednice u tolikoj meri izražene, zauzimajući čak i velike površine, da ih možemo sasvim opravdano smatrati posebnim asocijacijama.

U suštini stvar se većinom svodi na to u kojoj meri su među sobom izdvojeni pojedini kompleksi faktora svojstveni pojedinim asocijacijama. Ukoliko se ekološki faktori u prostoru postepeno menjaju, utoliko su i susedne asocijacije među sobom manje oštre izdvojene. Ukoliko se naprotiv jedan kompleks faktora naglo smanjuje drugim, utoliko će i granice između susednih fitocenoza biti oštrije izražene” (M. M. J a n k o v i ć , 1963. godine).

U mome novom udžbeniku (monografiji), koji je zasnovan upravo na II delu moga prethodnog udžbenika, tj. delu „Fitocenologija ili Fitosinekologija”, sva ova značajna pitanja, kao i mnoga druga, detaljno su raspravljana, izneta je najsavremenija fitocenološka (fitosinekosisistemološka) materija, kao i najznačajniji problemi i zaključci savremene fitocenologije (u okviru koncepcije, koja je data u naslovu knjige: „**Fitocenologija kao osnova ekosistemologije**”).

Problem „haosa” u savremenoj fitocenološkoj tipologiji i klasifikaciji, uzroci i rešenja njegovog sredivanja i eliminisanja.

Kako već rekosmo, mnogobrojni su uzroci koji su doveli do fitocenološko-tipološkog haosa u našoj fitocenologiji, ali i daleko šire, u čitavoj evropsko-američkoj fitocenologiji. Jedan smo već naveli: problem koji proističe iz različitog shvatanja o prirodi granica između različitih fitocenoza i asocijacija, odnosno problem da li su te granice **postepene** (difuzne), odnosno **oštre** (problem kontinuiranosti i diskontinuiranosti); o granicama fitocenoza i asocijacija raspravljaćemo detaljno na drugom mestu i drugom prilikom!

Drugi uzrok, koji smo takode naveli (nespremnost i nedovoljna sposobnost kadrova, takode stručna i misaona konstrukcija nekih istraživača-fitocenologa, itd.), nije principijelnog karaktera i on se treba otklanjati u drugim sferama naučnog i

stručnog rada (edukativnim i društvenim), a ne u okviru naučnih istraživanja i diskusija (i to, naravno, ali u jednom sasvim drugom smislu).

U ovom prilogu raspravljaju o jednom uzroku, posebnog značaja, koji se sve više ispoljava, i koji je veoma ozbiljan i loše delotvoran: upotrebljavanje **istovremeno** u odgovarajućem fitocenološkom i tipološkom istraživanju (izdvajanju i „krštavanju” određenih fitocenoza i asocijacija) **više principijelno različitih kriterijuma!** Ponavljam, **istovremeno**, primenjivati pri ekofitocenološkoj oceni i razgraničenju jedna iste fitocenoze (asocijacije), odnosno jedne iste fitocenološke grupe (npr. asocijacije pripadnice jednom istom redu – etalia, ili jednoj istoj svezi – ion, na primer *Pinion mugo* Pawl. 1928, u kojoj je najvažnija, dominantna i vezujuća vrsta sveze *Pinus mugo* – krivulj). Baš ovaj poslednji primer, sveza krivulja, sa asocijacijama kod nas, može da posluži, na jednostavan način, kao ilustracija ovog pogrešnog pristupa: primenjivanje različitih kriterijuma na asocijacije srodne (krivuljeve) u jednoj istoj svezi, zastupljenoj na teritoriji prethodne Jugoslavije:

Pinion mugo Pawl. 1928.

1. *Rhodotanno – Pinetum mugo* Žup. et Žagar, 1980.
2. *Gentiano punctatae – Pinetum mugo* Fukarek, 1969.
3. *Wulfenio – Pinetum mugo* M. Jank. et Bog., 1967.
4. *Sorbo – Pinetum mugo* B. Jov., 1953.
5. *Achileo – Pinetum mugo* Rexhepi, 1983.
6. *Ptilotricho – Bruckenthalio – Pinetum mugo* M. Jank. et Bog. (1974), 1976.
7. *Gentiano dinaricae – Pinetum mugo* Lak. et al., 1979.
8. *Erico – Pinetum mugo* Lac. et al., 1979.
9. *Pinetum mugo croaticum* Ht., 1938.
10. *Pinetum mugo dinaricum silicicolum* Lak., 1974.
11. *Pinetum mugo montenegrinum* Bleč., (1957) 1958.
12. *Pinetum mugo macedonicum silicicolum* (Ht., 1950), Em., 1962.
13. *Pinetum mugo macedonicum calcicolum* (Ht. 1950) Em. 1962.
14. *Pinetum mugo serpentanicum* M. Jank. 1982 (primer, br. 14, je nejasan, te ga treba proveriti u odgovarajućoj literaturi).

Već je na prvi pogled jasno da je u ovom slučaju tipološko-sistematijsko-fitocenološke obrade jedne jedinstvene celine, dakle u odgovarajućim tipološkim asocijacijama vegetacije sastavljene od visokoplaninskog bora krivulja (*Pinus mugo*), iznad gornje šumske granice na našim planinama, u visokoplaninskoj žbunastoj zoni („zona borbe”), nama relativno malom geografskom prostoru (Srbija + Crna Gora, i + ostali delovi prethodne Jugoslavije), primenjena dvostruka metodika, ustvari dva sasvim različita kriterijuma: 1) **floristički** (prvih osam asocijacija) – pretežno u duhu Braun-Blanquet-ove škole, i 2) **geografsko-prostorni**; tako na primer autori B. Jovanović i M. Janković izdvajaju tri asocijacije na osnovu florističkog principa, uzimajući kao bitne komponente „svojih” krivuljevih zajednica vrste iz rodova *Wulfenia* (*carinthiaca*), *Ptilotrichum* (*dieckii*), *Bruckenthalia* (*spiculifolia*), i *Sorbus* (*aucuparia*). Ove zajednice nađene su, inače, na Suvoj planini, Prokletijama, Šar-planini i Ostrovici. U asocijacijama od 9 do 13 uzeti su sasvim drukčiji kriterijumi: **geološki** i **geografski!** Hans Em svoje krivuljeve asocijacije obeležava kao makedonske, na silikatu ili na krečnjaku, a V. Blečić ih označava samo geografski, to jest obeležavajući ih samo time da pripadaju crnogorskom prostoru (*Pinetum mugo montenegrinum*). U ovim poslednjim (od 9 do

13) asocijacijama, koje kao dominantna i edifikatorska vrsta izgrađuje *Pinus mugo*, nema u imenu ni jedne diferencijalne vrste, koje po pravilu izgrađuju niže strukturne spratove, ispod krivulja, u prizemnoj zoni.

Takav, dvostruki kriterijum u izdvajanju i „krštavanju” asocijacija krivulja, dakle jedne iste vegetacijske celine po edifikatorskoj i dominantnoj vrsti, krivulju, koji i čini tu istu svezu, kod mnogih asocijacija bez diferencijalne vrste, neprihvatljiv je, kao neprincipijelan i nedosledan (u odnosu na Braun-Blanquet-ovu fitocenološku školu, ali ne samo na nju), a nepovoljan u odnosu na cenološke i ekološke karakteristike ovih asocijacija; ovakav pristup, istovremeno, veoma otežava i analitičku uporednu analizu navedenih asocijacija, jer se ne zna kakav je stav autora u pogledu diferencijalnih vrsta, pa se čini da oni ustvari to izbegavaju. Jedino je ispravno sledeće, mada ne baš idealno: **ili sve asocijacije krivulja okarakterisati floristički, ili sve njih okarakterisati geografsko-geološki!**

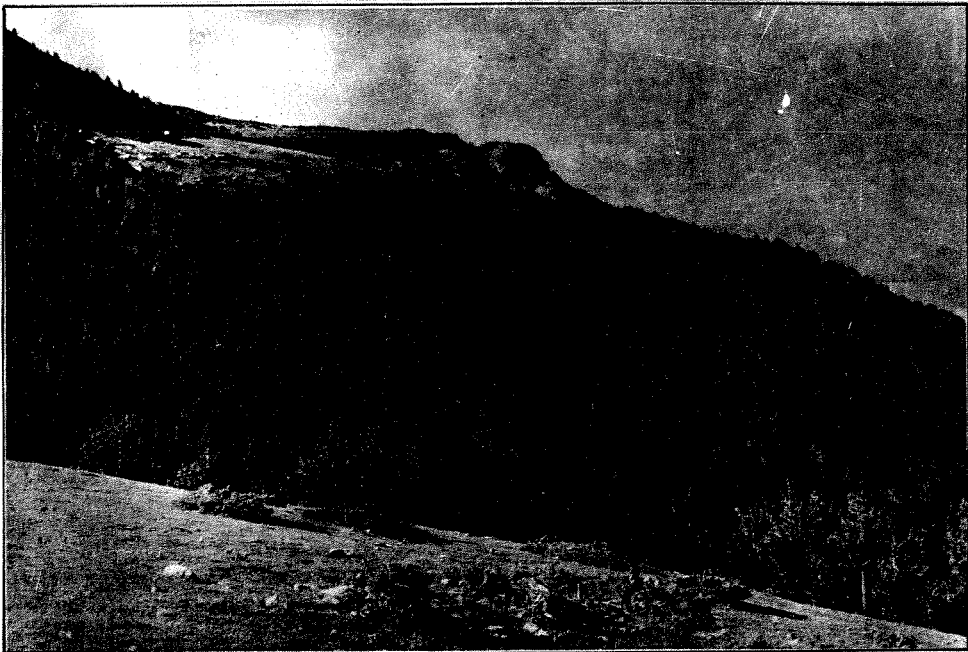

Fig. 1. - Munikove šume na Koprivniku
Munika pine forests on Mt. Koprivnik

S druge strane karakteristike kao što su **montenegrinum** ili **macedonicum**, jesu pre svega društveno-državničke sadržine, te u ekološkom pogledu ukazuju pre svega na to da se radi o jednom mediteransko-submediteranskom prostoru (što, naravno, nije beznačajno, ali je za asocijaciju sasvim nedovoljno, jer, pre svega, na visokim crnogorskim i makedonskim planinama, iznad 2000-2200 m n.v. u alpijskoj zoni, ulazimo u sasvim drugu regiju, označenu kao alpijsko-visokonordijska regija! U toj zoni se upravo i nalaze zajednice bora krivulja te bi, sledeći napred primenjenu logiku pri „krštavanju” makedonskih i krivuljevih zajednica, trebalo da ih nazovemo na sledeći način: *Pinetum mughi macedonicum-altinordicum* (ili već nekako tako, npr. *visokonordicum*!).

Međutim, s druge strane, takve državničko-geografsko-regionalno određene prostorne celine, Makedonija i Crna Gora, pored već dve ogromne i suštinski i regionalno različite regije (mediteranska i submediteranska, s jedne strane, i alpijske – visokonordijska s druge strane), ekološki i biogeografski toliko raznovrsne, da je tu krajnju specifičnost nemoguće izraziti terminima koji su jasni samo u najširem smislu, u krajnjem slučaju neke opšte orijentacije (Makedonija, Crna Gora). Ali, tu postoji jedna određena stupidna začkoljica. Pošto državne granice nisu prirodne (u smislu prirodnjačke), već antropogeno-istorijske i državničke, može se desiti da neka asocijacija „macedonicum” uđe (ili je već bila tamo odvajkada), u Srbiji, jer se *Pinus mugo* ne oseća ni kao „Makedonac” ni kao „Srbin”! Hoćemo li, u tom slučaju, tu istu asocijaciju sada zvati umesto „macedonicum, u serbicum” ili u suprotnom slučaju, ovaj „serbicum”, ako se nalazi u Makedoniji zvati opet „macedonicum”, i tako dalje u nedogled. Mislim da je ovaj slučaj, i svi slični, ovakav način „krštavanja” biljnih asocijacija krajnje apsurdan i stupidan!

Fig. 2. - Munikove šume sev. Prokletija
Munika pine forests on north Mt. Prokletije

Ove dve oblasti su što je bitna stvar, u tolikoj meri raznovrsne (geografski, mineraloški, klimatski, mezoklimatski i mikroklimatski, hidrološki, pedološki, pedološki, orografski – strane sveta, nagib terena i nadmorska visina, brzina i način kretanja vazdušnih masa – snažni vetrovi i povetarci, itd.), da samo „macedonicum” i „montenegrinum” ništa ne znače u nekom bližem i sadržajnijem ekološkom i biogeografskom smislu!

Neko će reći da ni imena biljaka, biljnih vrsta pre svega, ne daju jasnu sliku o samoj suštini datih asocijacija; to je delimično tačno, ali se tim, „florističkim” principom, daje uvid u fitocenološki bitnu suštinu asocijacije, i time je podvučena najvažnija karakteristika, tj. pretežno **biološka** (životna) priroda, a ne samo **abiološka** (neživotna)!

No, geografska komponenta (u neživotnom smislu) bitna je istina ako se umesto imena neke države koristi geografsko ime neke regije koje ima i neku ekološku i biogeografsku suštinu u svome sadržaju, na primer „submediteraneum” ili „kontinentalum” (odnosno „kontinentalae”). Ovakva regionalna imena već se koriste, kao na primer u slučaju asocijacija munike i molike, kada je trebalo da se označi njihova pripadnost regionalnim kategorijama (npr. *Pinetum heldreichii submediteraneum* i *Pinetum heldreichii continentalae*) Ovakav način okarakterisanja biljnih zajednica nije loš, čak je u nekim slučajevima vrlo dobar i čak odličan, ali kada je reč o asocijacijama onda je nedovoljan!

Specifičnost **geološke podloge** takođe se primenjuje, pa u tom slučaju to je takođe dobar pristup; ali, za asocijacije biljnoga sveta takođe opet nedovoljan. Najčešće se radi o najznačajnijim geološkim podlogama, u mineraloškom i hidrološkom pogledu, korišćenjem u krštavanju biljnih zajednica

1. (asocijacija) *calcicolum*,
2. (asocijacija) *serpentinicolum*, i
3. (asocijacija) *silicicolum* (ili *silicaticolum*).

Ovaj kriterijum, geološka podloga, najviše je primenjivan, čini mi se, u obeležavanju različitih asocijacija borovih šuma, među njima, u poslednje vreme, i u krštavanju šuma munike i molike (*Pinus heldreichii* i *Pinus peuce*).

Ime **visinskih zona** takođe je korišćeno i u imenu biljnih zajednica. Ni to nije loše, ali je krajnje nedovoljno ako težište, u imenu asocijacije, nije na florističkom kriterijumu. Najčešće se koristio termin „*montanum*” („brdski”).

Najpoznatiji, i najkontroverzniji slučaj je sa asocijacijom B. Jovanovića, značajnog dendrologa-florističara i fitocenologa, jednog od utemeljivača ovih nauka: *Quercetum (petraeae) montanum* (B. Jov. 1948) Černj. et B. Jov. 1953. (prvo ime se odnosi na Pavla Ivanovića Černjavskog). Drugim rečima, to je kitnjakova (*Quercus petraea*) šuma rasprostranjena u brdskoj zoni naših pobrđa i planina (do visine od oko 1000 m prosečno). Ta zajednica *Quercetum montanum* je ustvari **asocijacijski skup** ili **asocijacijski kompleks**, jer u toj brdskoj zoni, u toj hrastovoj (kitnjakovoj) zonalnoj brdskoj vegetaciji nalazi se veći broj različitih kitnjakovih zajednica (asocijacija), a ne samo „*montanum*”! To je prostorno zonalno-orografski vegetacijski sistem, ili, možda još bolje, „**velika asocijacija**” (novi pojam!), koja u sebi sadrži veći broj klasičnih asocijacija, izdvojenih i krštenih na pravi način, tj. na osnovu florističkog principa, uglavnom u duhu Braun-Blanquet-ove škole! Ako se, pak, insistira na realnosti i posebnosti, onda je neophodno da se u imenu ove asocijacije inkorporira i ime određene karakteristične i specifične biljne vrste! Ovakvo, na primer: *Quercetum petraeae (species xy) montanum*! Ako ne tako, onda je, samo *Quercetum montanum (petraeae)* ustvari jedna Velika (skupina) asocijacija, jedan asocijacijski sistem, a ne nikako samo jedna „klasična” asocijacija (vidi M. M. Janković, 199).

Kao primer za sve ovo što je do sada rečeno možemo navesti šumsku asocijaciju *Abieti-Fagetum serpentinicum* B. Jov. (Goč, u sklopu lok. Gvozdac). Nju detaljno obrađuju Z. Tomić i R. Cvijetićanin, u radu „Zajednice bukve i jele” (*Abieti-Fagetum serpentinicum* Jov. (59) 79 emend, Beus 86), na serpentinitima fakultetske šume „Goč-Gvozdac” (objavljeno u „zabranjenoj” i protivzakonito skrivenoj knjizi). Osim jele i bukve, koje nisu karakteristične vrste samo ove asocijacije već se nalaze zajedno u mnogim bukovo-jelovim šumskim zajednicama, ova asocijacija nije floristički specifično imenovana, već jedino jednom abiotičkom karakteristikom, tj. serpentinitom kao geološkom podlogom, mada ekološki značajnom! Ali, specifičnog florističkog obeležja nema! Istina, autori ovu asocijaciju floristički vrlo detaljno analizuju, izd-

vajajući čak **tri subasocijacije**, i to po florističkom kriterijumu! Ali, ponavljam, za asocijaciju to izostaje (uzgred budi rečeno, prema Kodeksu fitocenološke nomenklature – 1987) subasocijacije nekih asocijacija mogu se smatrati njima ravnim, te se shvatati kao asocijacije!). Prema tome, ona bi se, u fitocenološkoj reviziji (koja će morati da se odnosi na celokupni opus Jugoslovenske fitocenologije), mogla da nazove sledećim imenom: *Abieto-Fagetum-xy* (ime karakteristične vrste, npr. *Rubeto hirsutum*) – *serpenticum!*?

Ima primera da se neka biljna asocijacija u svome imenu karakteriše svojim strukturnim odlikama. Tako na primer, M.M. Janković jednu munikovu asocijaciju (na Prokletijama) označuje kao *Pinetum heldreichii patulectorum* M.M. Jank. Ovo „patulectorum” ističe da je drveće munike u zajednici raštrkano, većim ili manjim otvorenim prostorima između stabala. Međutim, to „patulectorum” je poseban tip asocijacijske strukture, i njemu pripadaju, verovatno, mnoge šumske (i druge) asocijacije. Zato je autor ovu patulektornu munikovu zajednicu „prekrstio”, te je u ovim vodenim raspravama nju sada nazvao *Pinetum heldreichii genistefum radiatae patulectorum*; to znači da ju je okarakterisao specifičnom i diferencijalnom biljnom vrstom, ali je u imenu ukazao i na vrlo značajnu strukturnu specifičnost (tj. patulektorni tip).

Treba istaći da termin „patulectorum” ukazuje da se data munikova asocijacija nalazi u degradativnoj fazi (možda antropogeno uslovljenoj), te da ide, ili da može ići, ili ka obnovi (progresiji i povratnoj sukcesiji), ili ka daljem propadanju (degresiji i nepovratnoj sukcesiji) – nema sumnje da dalja istraživanja u ovom pravcu, tj. gde ide ova asocijacija, odnosno tačnijé fitocenoza, imaju veliki teorijski i praktični značaj!

Na osnovu svega što je u prethodnom tekstu rečeno postavlja se pitanje: da li se izdvajanje i kritikovanje odgovarajućih (ili čak svih) biljnih asocijacija (i fitocenoza) može raditi u okviru principa „Johan Wolfgang Amadeus Mocart”? To znači bogatije i svestranije ime asocijacije (tj. brojniji i svestraniji pokazatelji suštine – ne samo floristički, već i drugi, nebiološki, ili, ako težimo što više i ekosistemskoj prirodni fitocenoze, zoosistemskoj karakteristici)? Moje je čvrsto ubedenje da može!

Ovaj princip je ovdé dovoljno diskutovan (misli se na princip potrebe da se u sistemu primenjuju isti kriterijumi), dati su i odgovarajući primeri. On se može nazvati „**Princip florističko-ekološki**”, i predstavlja jedan značajan korak napred u odnosu na Braun-Blanquet-ov čisto floristički princip, u smislu „vernih” vrsta. Dakle, autor je dužan da asocijaciju naimenuje u potpunosti odgovarajućim biljnim vrstama, na osnovu, naravno, svoga shvatanja koje su vrste karakteristične, odnosno specifične i diferencijalne za odgovarajuću asocijaciju; isto tako, da u to ime ubaci kao sastavni deo, odgovarajući ekološki termin, koji nije florističko ime vrste, dakle ili regionalnu, zonalnu, klimatsku, geološku ili neku drugu abiotičku karakteristiku, ili onu koja se tiče strukture date fitocenoze ili asocijacije (npr. submediteraneum, kontinentale, serpenticolum, calcikolum, silicicolum, psamofitikolum, patulectorum, konektorium, dominantorum, adventorium, itd.).

Međutim, ne treba smétnuti sa uma da i odgovarajuće biljne vrste jesu specifični ekološki indikatori, odnosno pripadnici odgovarajuće ekobiomorfe (kao i odgovarajućeg ekološkog tipa), ali i odgovarajućeg biogeografskog tipa (geografski elementi flore). Posebno treba istaći da **karakteristična kombinacija vrsta**, u datoj asocijaciji, predstavlja sjajan i, moguće, izuzetan, kompleksan i svestran ekološki spoj i razumljiv ekološki fenomen, koji se u daljem opisu vrsta mora dati (M.M. Janković, Fitoekologija, 1963).

Ustvari, i ime asocijacija mora biti spoj više elemenata, ekološko-florističkih, odnosno skraćena njihova kombinacija. Bez toga ta imena su „samo cedulje s natpisom, ona nikad, osobito u fitocenologiji, ne održavaju odgovarajuća svojstva” (Kodeks fitocenologijske nomenklature, 1987).

Kada je reč o granicama između asocijacija i fitocenoza, vratimo se opet na to pitanje, treba reći da su tu odlučujuće **ekološke reakcione norme** biljnih vrsta: one su kod određenih vrsta potpuno različite, nemaju između sebe nikakve veze ni u kvalitativnom ni u kvantitativnom pogledu. Kada je reč o zajednicama tih vrsta, tu nema nikakvih problema, one se jednostavno ne dodiruju jer nikakva ekološka kombinatorika između njih ne postoji! Ali, kod mnogih drugih vrsta, njihove se reakcione norme više ili manje poklapaju, i tu su moguće različite kombinatorike u njihovom stvaranju zajednica, veće ili manje, kao i prostorni dodiri u jedinstvenom geografskom prostoru. Njihove reakcione norme, kao i kod onih prethodnih, šire su ili uže, od čega zavisi i brojnost i karakter kombinacija. Tu postoje sledeće mogućnosti: da im se optimalni delovi reakcione norme u potpunosti poklapaju (to su „čiste” zajednice), ili da im se poklapaju samo delimično, najpre u delovima izvan optimuma, ali može i drukčiji sled kombinovanja, i da se tako stvore mešovite zajednice, koje i jesu prelazno područje između dve fitocenoze, koja zato i nemaju oštrih granica između sebe.

Međutim, često su prelazne (po pravilu to su mešovite) zajednice na širokom prostoru, te se nikako ne mogu, u duhu krajnje ortodoksije Braun-Blanquet-ove škole, smatrati bezvrednim u klasifikacionom i tipološkom smislu. Zato se, sada sve više, te mešovite i prelazne zajednice ne smatraju „bezvrednim” kao predstavnici sistematijskih jedinica, niti kao smetnja razgraničavanju „dobrih” zajednica, već, naprotiv, kao vrlo „dobre” i zaslužne da budu označavane kao fitocenoze koje pripadaju sasvim konkretnim asocijacijama, koje ćemo, ako se to prihvati, „kristalovati” po principu „**florističko-ekološkom**”.

Prema tome, recimo to kao zaključak, pred fitocenolozima je veliki posao **revizije** dosadašnje klasifikacije, tipologije, nomenklature i sistematike fitocenološke i asocijacijske, u duhu onoga što sam ovde izneo i raspravljao. Međutim, tu postoji i jedna određena opasnost o kojoj treba voditi računa. Naime, neki fitocenolozi skloni su „kradi” i „prekradi”, te da koristeći ovu reviziju proglase mnoge asocijacije svojim, a da prvog autora-otkrivača stave u zagradu a svoje novo od njih dato ime proglase istovremeno i svojom asocijacijom. Dakle, nešto slično sa Purkineom koji svoje ime postavi kao glavno, a ime Josifa Pančića, koji je mukotrпно, traganjući za omorikom, ulažući u to svoje umne i moralne snage, tako i veliki fizički rad (traganje za omorikom, višegodišnje, po teškim brdskim i planinskim terenima naše zemlje), stavi u zagradu kao drugorazređeno! I to samo zato što je sistematska revizija, za **mnoge** slučajeve, ime *Pinus* zamenila imenom *Picea*! Pa to nikakve veze nema sa pančićevom omorikom (*Picea omorica* Panč.) Purkinije! Pa to je moglo da uradi i dete od petnaestak godina (na primer moj unuk Nemanja, zvani Bata). Ali zbog ogavnog formalizma, Pančić u sistematijskoj nomenklaturi „izgubi” svoju Omoriku (Pančićeva omorika), a dobi je kriminalac naučni Purkinije. Ovo je jedan od najznačajnijih naučnih kriminala u istoriji botanike, o čemu je iskazao svoj sud, negativan, naravno, i čuveni ruski botaničar Tolmačov, u svojoj knjizi *Fitogeografija*, univerzitetskom udžbeniku i monografiji. O ovom slučaju opširno je pisao P. Fukarek, naš istaknuti fitocenolog, nepravičnost ovakvog dokazujući formalističkog kriminala. Međutim, kod mnogih naših botaničara, fitocenologa i florističara, ovakva vapajuća nepravda (koja je uperena ne samo protiv samoga Pančića, već i protiv stvaralaštva srpskog naroda – dakle antipatriotski čin!), i dalje se podržava, pa čak i u oba izdanja našeg kapitalnog dela „Flora Srbije”, u izdanju Srpske akademije nauka i umetnosti!

Vratimo se, na kraju, opasnostima koje će stvarati i revizija fitocenološke klasifikacije, tipologije, nomenklature i sistematike. Ja znam nekoliko fitocenologa, a naročito među njima dva vrlo istaknuta („nomina sunt odiosa”), koji tvrde da sve postojeće asocijacije naše zemlje (misli se na prethodnu Jugoslaviju, a i ovu sadašnju) imaju, kao svoje, već u svojim arhivama, ali, eto, nisu stigli da ih objave! Ponekad, objavljuju oni kao svoju asocijaciju pod drugim imenom ili čak i pod starim, objavljenom već od sasvim konkretnog fitocenologa, ne libeći se toga ni malo! I ja imam dosta asocijacija koje sam, čak, prvi otkrio, opisao i dao joj ime, ali ako je ona već objavljena, pre mene, od strane drugog autora, koji ju je otkrio posle mene, ja ipak nemam pravo na to i da ga osporavam i da tek naknadno ističem svoje prvenstvo, jer ga nisam blagovremeno objavio! Prema tome, biće u toj reviziji, koja se već odvija, mnogo problema nenaučne prirode, ali sa kojom se moramo suočiti. Naravno, i ranija otkrića (neobjavljena), i arhivski materijal, ili prosto drukčije shvatanje, mogu i, čak, moraju doći do izražaja. Jer i to je deo revizije. Ali, u svemu tome, u tom poslu veoma složenom, mora se imati neko profesionalno poštenje, i ne raditi nekorektno samo radi svoga ličnog isticanja i nasilnog prestiža.

Mislím da bi ovim pitanjima (tj. Reviziji postojeće fitocenološke klasifikacije, tipologije, sistematike i nomenklature), trebalo posvetiti jedan Simpozijum, ili čak i Kongres, na kome bi se ovim važnim problemima posvetila odgovarajuća diskusija, uz podnošenje i odgovarajućih naučnih referata, i doneli i odgovarajući zaključci).

Najzad, za onoga istraživača vegetacije koji je zainteresovan da se bliže uveri u ono što je u ovome radu dokazivano i diskutovano, neka uzme u ruke „Prodromus phytocoenosum Jugoslaviae”, pa će se veoma lako uveriti u neverovatan haos u klasifikaciji fitocenoza, i biće zastrašen zadatkom da se taj haos dovede u red, revizijom fitocenološke tipologije kod nas.

KRATKI ZAKLJUČCI

1. Problem granica između asocijacija i fitocenoza, koji je oduvek (od prvih dana nastanka fitocenologije) bio jedan od najznačajnijih i najozbiljnijih problema u proučavanju i korišćenju vegetacija, danas postaje sve aktuelniji. On se svodi na pitanje da li su fitocenoze među sobom oštro odvojene (tj. diskretne) ili su pak sa nejasnim prelazima (tj. kontinuirane), što znači da između njih nema granica. Međutim, za mene se problem ne postavlja tako, jer postoje slučajevi u kojima između susednih fitocenoza garnice su oštre (tj. diskontinuirane), i to u onim prilikama kada su između osnovnih ekoloških faktora spoljašnje sredine granice oštre (npr. u slučaju da je jedan planinski greben, veoma uzan, sa izrazitom južnom ekspozicijom), a drugi sa izrazitom severnom ekspozicijom – primer južno eksponirane zajednice munike *Pinetum heldreichii typicum*, i sa druge, severne strane, zajednica munike *Musko-Pinetum heldreichii*). Ovaj problem proističe iz nejednake reakcione ekološke norme različitih biljaka, pri čemu su, osobito u slučaju veoma dugačkih, neki njihovi delovi, osobito u zoni ekološkog optimuma, preklapaju jer su iste, dok su neki delovi razičiti, ne preklapaju, već se preklapaju sa drugim biljkama. Iz toga proističe mogućnost ekološke kombinatorike, i kao posledica mešanja vrsta i stvaranje mešovitih, odnosno nejasnih granica. Dakle, u osnovi ovih problema, kao i mnogih drugih fitocenologiji i ekologiji uopšte, nalazi se mogućnost i ispoljavanje kombinatorike ekološkog karaktera, koja je jedan od najvažnijih fenomena u ekologiji i fitocenologiji, ali uopšte i u biologiji: kombinatorika kao najvažniji fenomen žive prirode (u genetici izraženo kao kombinacije i rekombinacije, kao suprotnost neefikasnim mutacijama).

2. U fitocenološkoj tipologiji (klasifikaciji, fit. sistematici i „krštavanju”), u kojoj je danas pravi „haos”, kod nas, i uopšte u svetu, da bi se taj štetni nered (tj. „haos”) suzbio, i došlo do određenog reda, mora se poštovati sledeće pravilo: **nikada u istoj grupi bliskih asocijacija** (npr. u istoj svezi, recimo svezi *Pinion mugo* – sve zajednice sa visokoplaninskim krivuljom po imenu *Pinus mugo*) **ne primenjivati različite kriterijume**: nikako 1) **Wulfenio** – *Pinetum mughi*, 2) *Pinetum mugo macedonicum*, i 3) *Pinetum mugo* – **serpenticolum**; dakle tri potpuno različita kriterijuma za istu stvar: **ime vrste** (*Wulfenia carinthiaca*), **ime geografski i državnički pojam**, (*macedonicum*) i **ime geološke podloge** (*serpenticolum*). U fitocenoološkoj tipologiji i sistematici (klasifikaciji) dakle, ili jedan, ili drugi ili treći kriterijum, iz različitih veoma značajnih ekoloških i uporedno tipoloških razloga!

3. Ali, ako dođemo do zaključka da u imenu neke asocijacije treba da bude što bogatija njena suština, možemo, s punim pravom, uvesti „**Principflorističko-ekološki**” (zašta sam ja apsolutno **ZA**), tada možemo **istovremeno** svaku (ali asolutno **svaku**), „krstiti” na osnovu nekoliko različitih kriterijuma; na primer: **Wulfenio-Pinetum mughi serpenticolum** – **montenegrinum!** Duže je, ali preciznije i svestranije!

4. Napred navedeni postupak (kao predlog koji ću ja, bez ikakve dozvole primenjivati, jedan je od veoma značajnih načina da se uvede red u sadašnji tipološki i klasifikacijski „haos” u „sistematiku” i „klasifikaciju” asocijacija, koji će se primenjivati u **reviziji** savremene fitocenološke, tipove (koja mora što pre započeti, i koja je od strane nekih autora već počela).

LITERATURA

- Adamović, L. (1909): Vegetationsverhältnisse der Balkänländer (Mösische Länder). – Die Vegetation der Erde, XI, Engelmann, Leipzig.
- Beck-Mannagetta, G. (1901): Vegetationsverhältnisse der Illyrischen Länder. – Leipzig.
- Braun-Blanquet, J. (1928) (1951): Pflanzensoziologie – 2 Aufl. Springer, Wien.
- Clements, F. E. (1916): Plant succession. – Carn. Ins., Wash. 242, Washington.
- Gessner, F. (1955) (1959): Hydrobotanik, I und II. – Ver. Deutscher Verlag Wissenschaften, Berlin.
- Grisebach, A. (1872): Die Vegetation der Erde. – Leipzig.
- Hanson, H. C., Churchill, E. D. (1961): The Plant Community. – Reinhold publ. New York.
- Horvat, I. (1949): Nauka o biljnim zajednicama. – Zagreb.
- Horvat, I. (1950): Šumske zajednice Jugoslavije. – Zagreb.
- Horvatić, S. (1958): Tipološko raščlanjenje primorske vegetacije gariga i borovih šuma. – Acta bot. croatica, Vol. XVII, Zagreb.
- Janković, M. M. (1954): Vegetacija Velikog Blata. – Glasn. Prir. Muzeja, ser. B knj. 5/6, Beograd.
- Janković, M. M. (1958): Prilog poznavanju munikovih šuma (*Pinetum heldreichii*) na metohijskim Prokletijama. – Arhiv. biol. n., 1/4, Beograd.
- Janković, M. M. (1971): Pregled asocijacija munikovih šuma (*Pinetum heldreichii*) u Jugoslaviji. – Međunar. Simp. o munici, juni 1972, Dečani.
- Janković, M. M. (1960): Šumska vegetacija munike (*Pinus heldreichii*) na Metohijskim Prokletijama i potreba njene zaštite. – Zaštita prirode, br. 18/19, avgust-septembar, Beograd.
- Janković, M. M. (1962): Ekologija sa elementima biogeografija.
- Janković, M. M. (1965): *Robureto-Carpinenum orientalis*, nova asocijacija plavnih primorskih šuma kod Ulcinja. – Arhiv. bioloških nauka, 17, (3), Beograd.
- Janković, M. M. (1966): *Lauro-Castanetum sativae* M. Jank., nova termofilna i submediteranska zajednica pitomog kestena i lovora u Boki Kotorskoj, i njena subasocijacija ericetosum M. Jank., kao degradacijski stupanj. – Arhiv. Biol. nauka, 18 (1), 9, Beograd.
- Janković, M. M. (1967): *Peucedano-Pinetum heldreichii* M. Jank., nova asocijacija subdemičnog blakanskog bora *Pinus heldreichii* na Orjenu (prethodno saopštenje). – Glasnik Botaničkog zavoda i bašte Univerz. u Beogradu, Tom II, 1-4, 1962-1964 (1966/67), Beograd.

- Janković, M. M. (1967): *Wulfenia-Pinetum mughi*, nova zajednica planinskog bora (*Pinus mugo*) i alpsko-prokletske endemoreliktne vrste *Wulfenia carinthiaca* (sa R. Bogojevićem) – Glasnik Botaničkog zavoda i bašte Univ. u Beogradu, Tom II, nova ser., 1-4, 1962-1964 (1966/67), Beograd.
- Janković, M. M. (1968): Srbija. Biljni pokrivač. Flora. Vegetacija. – Enciklopedija Jugoslavije, Jugosl. leksikogr. zavod, 7, Zagreb.
- Janković, M. M. (1969): Karakteristike i pojmovna sadržina termina „biogeocenoza“ i „ekosistem“. – Simpozijum iz ekologije, Knjiga – rezimeji saopštenja, II, Beograd, Ekologija, Vol. 4, No. 2, Beograd.
- Janković, M. M. (1972): Ekologija. – Zavod za udžbenike i nastavna sredstva Srbije, Beograd.
- Janković, M. M. (1973): Fitocenoško-tipološki odnosi zajednica kitnjakovih šuma. – Zbornik referata i rezimea, Prvi Kongres ekologija Jugoslavije od 27-29. septembar, Beograd.
- Janković, M. M. (1973): Panciranja sousa (*Pinus heldreichii* Christ.) i jejo soobščestva na Balkanskom poluostrove (sa V. Velčev). – I Intern. Symp. Balkan Flora and Vegetation, juni 1973, Vares.
- Janković, M. M. (1974): Neka razmatranja o fitocenoško-tipološkim odnosima zajednica (čistih) kitnjakovih šuma (*Quercus petraea*). – Zbornik radova sa Simpozijuma povodom 100 godišnjice prve jugosloveske dendrologije Josifa Pančića, Beograd.
- Janković, M. M. (1974): Nova asocijacija *Festuco-Quercetum petraea* M. Jank. i njen odnos prema zajednici *Quercetum montanum* Černj. et Jov. – Zbornik radova sa Simpozijuma povodom 100. godišnjice prve Jugosloveske dendrologije Josifa Pančića, Beograd.
- Janković, M. M. (1974): *Pinetum mughi-Pilotricho-Bruckenhalletum spiculifoliae*, nova asocijacija planinskog bora krivulja (*Pinus mugo*) na serpentinskim masivima Ostrovice (Šarplanina, SR Srbija), sa R. Bogojevićem. – Ekologija, Vol. 9, No. 2, Beograd.
- Janković, M. M. (1975): Pregled asocijacija munikoivih šuma (*Pinetumheldreichii* u Jugoslaviji. – Zbornik radova, Međunarodni simpozijum o munici, Dečani. VI 1972, Peć, 1975.
- Janković, M. M. (1979): Fitoekologija (sa osnovama fitocenologije i pregledom tipova vegetacije na Zemlji), „Naučna knjiga“, Beograd.
- Janković, M. M. (1980): Šumska vegetacija i fitocenoze Fruške Gore (sa V. Mišićem). – Matica Srpska, Monografija Fruške Gore, Novi Sad.
- Janković, M. M. (1981): Prilog poznavanju vegetacije i fitocenoza nekih visokoplaninskih borova (*Pinus heldreichii*, *P. peuce*, i *P. mugo*) na Šarplanini i njenim metohijskim ograncima (Ošljak, Kodža Balkan, Ostrovice, Šarplanina) – Glasnik Šumarskog Fakulteta, Jubilarni broj, 57, Beograd.
- Janković, M. M. (1983): Prilog poznavanju subalpijske zajednice mezijske bukve i planinskog javora (*Acer heldreichii* Orph.) na severnoj padini Šarplanine (sa V. Stevanovićem). – AN BiH, knj. LXXII, Zbornik radova povodom jubileja ek. Pavla Ftkareka, Sarajevo.
- Janković, M. M. (1984): Vegetacija SR Srbije. Istorija i opšte karakteristike. – U: Vegetacija SR Srbije, Tom I, Opšti deo, SANU, Prir. matem. Odeljenje, Beograd.
- Janković, M. M. (1985): Fitogeografija. – Prir. mat. fak., univerz. u Beogradu, Jugosl., Zavod za prod. rada i inf. sist., Beograd.
- Janković, M. M. (1992): Fitocenoško-tipološke jedinice (asocijacije, subasocijacije) po Braun-Blanquet-ovom sistemu kao degradacijsko-progradacijski elementi u sistemu napredovanja ili propadanja klimaksne vegetacije na primeru Fruške Gore. – „Ekologija“, 27, 2, Beograd.
- Jovanović, B. (1953): O dvema fitocenzama istočne Srbije. – Zborn. radova Inst. za ekol. i biogeogr. SAN XXI, knj. 3, Beograd.
- Jovanović, B. (1956): O fitocenzama grabiča-javora i crnog bora u Istočnoj Srbiji. – Beograd.
- Jovanović, B. (1956): O klimatogenoj sumi jugoistočne Srbije. Zborn. rad. Inst. za ekolog. i biogeografiju, knj. 7, No. 6, Beograd.
- Jovanović, B., Lakušić, R., Rizovski, R., Trinajstić, I., Zupančić, M. (glavni redaktor) (1986): Prodromus Phytocoenosum Jugoslaviae, ad mappam vegetationis m 1 : 200 000. – Naučno veće vegetacijske karte Jugoslavije, Brbitr – Ilok.
- Kojić, M. (1959): Zastupljenost, uloga i značaj šjipovine (*Chrysopogon gyllus* Friib.) u livadskim fitocenzozama zapadne Srbije. – Arhiv za poljopr. nauke, God. XII, sv. 37, Beograd.
- Košanić, N. (1925): Četinari Južne Srbije. – Glasnik Skopskog naučnog društva, knj. I, sv. 1, Skoplje.
- Krilov, G. V. (1956): Fitocenošogičeskaja shema grupp tipov ljesa na ekologičeskoj osnovi. – Akad. V.N. Sukačovu k 75ljiu, Zbornik rabot, Moskva-Lenjingrad.
- Ljeskov, A. I. (1943): Principi jestestvenoj sistemi rastiteljuih asocijacij. – Bot. žurn., 2.
- Matvejev, S. (1961): Biogeografija Jugoslavije. – Posebna izd. Biološkog Inst. NRS, knj. 9, Beograd.

- Međunarodni botanički Kodeksi (1987): Međunarodni kodeks botaničke nomenklature; Kodeks fitocenološke nomenklature. – Sveučilišna naklada „Liber“, Zagreb.
- Mišić, V. (1960): Ekološka studija subalpske žbunaste vegetacije Kopaonika. – Posebna izd. Biološkog Inst. NRS, knj. 6, Beograd.
- Odum, E. P. (1956): Fundamentals of ecology. – Saunder Comp., Pfiladelphia and London.
- Pačoski, I. K. (1921): Osnovi fitosociologiji. – Herson.
- Pogrebunjak, P. S. (1958): Osnovi ljesnoj tipologiji. 2-izd. – Akad. nauk USSR, Kijev.
- Rudski, I. (1949): Tipovi lišćarskih šuma jugoistočnog dela Šumadije. – Prirodnjački muzej, 25, Beograd.
- Slavić, Ž. (1956): Vodena i barska vegetacija Vojvodine. – Zbornik Matice Srpske za prirodne nauke, sv. 10, Novi Sad.
- Sukačev, V. N. (1957): Voprosi klasifikaciji ljeskov na Oxfordskom ljesnom kongrese 1956. god. – Bot. žurn. T. 42, No. 3.
- Šernjikov, A. P. (1956): Zametki o metodike klasifikaciji rastiteljnosti po Braun-Blanquet. M. – Akad. V.N. Sukačovu k. 75-ljetiju, Zbornik rabot, Moskva-Lenjingrad.
- Šernjikov, A. P. (1958): O njerikatorih spornih vaprosah klasifikaciji rastiteljnosti. – Bot. žurn. Tom 43, No. 8.
- Tomić, Z., Cvjetičanin, R. (1991): Zajednica bukve i jele (*Abieti-Fagetum serpentiniticum* Jov.) emedn. Beus. (86) na serpentinitima Fakultetske šume „Goč-Gvozdač“. – Zbornik radova na Simpozijumu „Nedeljko Košanin i Botaničke nauke“, izd. SAN, Inst. za bot. i bot. bašta, I JP za Gazd. šumama „Golija“ Ivanjica; Beograd-Ivanjica.
- Tansley, G. I. (1920): The classification of vegetation and the concept of development. – Journ. Ecol. 8, 2.

Summary

MILORAD M. JANKOVIĆ

CONTRIBUTION TO THE DISCUSSION ABOUT SOME IMPORTANT PROBLEMS OF PHYTOCOENOLOGICAL TYPOLOGY AND CLASSIFICATION ON THE EXAMPLE OF FOREST VEGETATION

Institute of Botany and Botanical Garden, Faculty of Biology

According to the author's opinion there exists the evident nomenclature chaos in contemporary phytocoenological classification. This confusion appears as the result of various criteria applied in plant associations differentiation: floristical, zonal, geographical, geological, as well as political, historical, social and national point of view. Therefore, the author suggests the revision of phytocoenological - typological status of vegetational units by using the new categories based on oroclimax and polyclimax principles.